B3 Aby nám bylo doma dobře

VÝUKOVÝ A METODICKÝ MATERIÁL K PRŮŘEZOVÝM TÉMATŮM
VÝCHOVA DEMOKRATICKÉHO OBČANA
A ENVIRONMENTÁLNÍ VÝCHOVA

evvoluce

OCHRANA FAUNY ČESKÉ REPUBLIKY

esf evropský sociální fond v ČR
EVROPSKÁ UNIE
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY
OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost
INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Obsah:

Metodika 1	**MÁ VYSNĚNÁ OBEC** Metodika k aktivitě a prezentaci SMART 1 Životní prostředí v obci	5
Metodika 2	**VYSVĚTLENÍ POJMU SWOT ANALÝZA** Metodika k aktivitě a pracovním listům PL1 Trénink SWOT analýzy, PL2 Osobní SWOT analýza, prezentaci SMART 2 SWOT analýza a Příloha 1 - Adamovy silné, slabé stránky a příležitosti, ohrožení	7
Metodika 3	**SWOT ANALÝZA NAŠÍ OBCE** Metodika k aktivitě, pracovnímu listu PL3 SWOT analýza obce, příloze 2 Lístečky k losování témat a příloze 3 Pomocné otázky pro SWOT analýzu	9
Metodika 4	**POSTER „ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ V OBCI“** Metodika k aktivitě	13

Přílohy

PL1	Trénink SWOT analýzy
PL2	Osobní SWOT analýza
PL3	SWOT analýza obce
Příloha 1	Adamovy silné, slabé stránky a příležitosti, ohrožení
Příloha 2	Lístečky k losování témat
Příloha 3	Pomocné otázky pro SWOT analýzu

B3

Aby nám bylo doma dobře

VÝUKOVÝ A METODICKÝ MATERIÁL K PRŮŘEZOVÝM TÉMATŮM VÝCHOVA DEMOKRATICKÉHO OBČANA A ENVIRONMENTÁLNÍ VÝCHOVA

Autoři: Mgr. Jan Vrtiška, Mgr. Kateřina Vrtišková,
Mgr. Gabriela Dobruská
Jazykové korektury: Ing. Jaroslava Lutovská
Odborný garant: Mgr. Klára Smolíková
Ilustrace: Honza Smolík
Grafická úprava: Dita Baboučková
Vydala Ochrana Fauny ČR, P.O.BOX 44, 259 01, Votice
www.evvoluce.cz **www.ochranafauny.cz**
1. vydání 2011
Tisk: Tria v.o.s.

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky z Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost (OPVK).

evropský sociální fond v ČR
EVROPSKÁ UNIE
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY
OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

B3

ABY NÁM BYLO DOMA DOBŘE

ČASOVÁ DOTACE: 5 vyučovacích hodin

CÍLOVÁ SKUPINA: 4.–5. ročník ZŠ

POČET ŽÁKŮ: 18–36

CÍL: Seznámit žáky s pojmem životní prostředí a prozkoumat stav životního prostředí ve své obci. Poznat stav jednotlivých složek ŽP a snažit se pochopit klíčové mechanismy ovlivňující jeho kvalitu včetně osobní odpovědnosti.

ANOTACE: Co je to životní prostředí, z čeho se skládá? A v jakém stavu je právě to v naší obci? Jsme s ním spokojeni nebo by chtělo někde vylepšit?
Seznámíme se s nástrojem zvaným SWOT analýza a s jeho pomocí zjistíme, jak na tom v obci jsme. Posoudíme, co je v pořádku, co není a zamyslíme se i nad tím, jak můžeme sami přispět ke zlepšení.

1. průřezové téma: ***Tematické okruhy:***	Environmentální výchova Ekosystémy Základní podmínky života
2. průřezové téma: ***Tematické okruhy:***	Výchova demokratického občana Občanská společnost a škola Občan, občanská společnost a stát Formy participace občanů v politickém životě Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování
Vzdělávací oblasti:	• Člověk a jeho svět • Místo, kde žijeme • Rozmanitost přírody • Umění a kultura • Výtvarná výchova
Přínos k rozvoji osobnosti žáka v oblasti postojů a hodnot:	• vede k odpovědnosti ve vztahu k biosféře, k ochraně přírody a přírodních zdrojů • podněcuje aktivitu, tvořivost, toleranci, vstřícnost a ohleduplnost ve vztahu k prostředí • přispívá k utváření zdravého životního stylu a k vnímání estetických hodnot prostředí • vede k angažovanosti v řešení problémů spojených s ochranou životního prostředí • vede k vnímavému a citlivému přístupu k přírodě a přírodnímu a kulturnímu dědictví • vede k otevřenému, aktivnímu, zainteresovanému postoji v životě • rozvíjí disciplinovanost a sebekritiku • rozvíjí a podporuje schopnost zaujetí vlastního stanoviska v pluralitě názorů • vede k asertivnímu jednání a ke schopnosti kompromisu
Přínos k rozvoji osobnosti žáka v oblasti vědomostí, dovedností a schopností:	• rozvíjí porozumění souvislostem v biosféře, vztahům člověka a prostředí a důsledkům lidských činností na prostředí • umožňuje pochopení vlastní odpovědností ve vztazích k prostředí • poskytuje znalosti, dovednosti a pěstuje návyky nezbytné pro každodenní žádoucí jednání občana vůči prostředí • ukazuje modelové příklady jednání z hledisek životního prostředí a udržitelného rozvoje • napomáhá rozvíjení spolupráce v péči o životní prostředí na místní úrovni • učí hodnotit objektivnost a závažnost informací týkajících se ekologických problémů • učí komunikovat o problémech životního prostředí, vyjadřovat, racionálně obhajovat a zdůvodňovat své názory a stanoviska • umožňuje participovat na rozhodnutích celku s vědomím vlastní odpovědnosti za tato rozhodnutí a s vědomím jejich důsledků • rozvíjí a podporuje komunikativní, formulační, argumentační, dialogické a prezentační schopnosti a dovednosti

	• prohlubuje empatii, schopnost aktivního naslouchání a spravedlivého posuzování • vede k uvažování o problémech v širších souvislostech a ke kritickému myšlení
Klíčové kompetence:	Kompetence k učení, k řešení problémů, komunikativní, sociální i personální a občanské
Obsah balíčku:	SMART 1 Životní prostředí v obci SMART 2 SWOT analýza Pracovní list 1 – Trénink osobní SWOT analýzy Pracovní list 2 – Osobní SWOT analýza Pracovní list 3 – SWOT analýza obce Příloha 1 – Adamovy silné a slabé stránky a příležitosti a ohrožení Příloha 2 – Lístečky k losování témat Příloha 3 – Pomocné otázky pro SWOT analýzu Lístečky
Pomůcky mimo obsah balíčku:	psací potřeby, čtvrtky A3 pro dvojice, interaktivní tabule, mapa obce, mapa okolí obce, vlastivědné encyklopedie, počítače s přístupem na internet, telefon, plakáty pro skupiny pro tvorbu posterů formátu alespoň A2, výtvarné potřeby (fixy, barevné papíry, lepidla, lepenky, pastelky)
Metody práce:	• Práce ve dvojici a čtveřici • Společná práce • Skupinová práce • Třídění a přiřazování pojmů • Diskuse • Práce se SMART boardem • Čtení s porozuměním • Práce s internetem • Týmové zpracovávání výstupů
Poznámky:	Věnujte pozornost webovému rozšíření na adrese www.evvoluce.cz

1. Má vysněná obec

ČÍSLO MATERIÁLU:	MT 1 Má vysněná obec
AUTOR:	Mgr. Jan Vrtiška a Mgr. Kateřina Vrtišková
KLÍČOVÁ AKTIVITA:	kreslení obrázku – ideální obec (práce ve dvojici), diskuze nad ideální obcí (práce ve čtveřici), třídění podle tří základních složek životního prostředí (společná práce)
CÍLE:	žáci nakreslí svou vysněnou obec, zdůvodní své nápady, postoje a seznámí se s pojmem životní prostředí člověka a s jeho složkami
ČASOVÁ DOTACE:	60 minut
POMŮCKY:	mimo balíček: čtvrtky A3, v balíčku: lístečky A6, SMART 1 Životní prostředí v obci
KLÍČOVÉ POJMY:	ideální obec, složky životního prostředí

KROK č. 1

Rozdejte dvojicím čtvrtky formátu A3, sadu lístečků formátu A6 a zadejte úkol:

> Na čtvrtku nakreslete ideální vysněnou obec, ve které byste chtěli žít. Na malé lístečky pište popisky jednotlivých obrázků – co to je, k čemu slouží, proč to chcete v obci mít. Domlouvejte se a diskutujte pouze šeptem.

KROK č. 2

Po uplynutí stanoveného času (cca 20–35 minut) vyzvěte žáky k vytvoření čtveřic (spojí se dvě dvojice) a zadejte další úkol:

> Nyní si ve čtveřicích představte své vysněné obce. Můžete se navzájem přesvědčovat o své pravdě, vysvětlovat své postoje a nápady. Dvojice mohou své obce upravovat, pokud je druhá dvojice přesvědčí o své pravdě.

KROK č. 3

Posaďte celou třídu před interaktivní tabuli. Promítněte 2. snímek z prezentace Životní prostředí v obci a vyzvěte žáky ke hře:

> Dnes se budeme věnovat tématu, které s naší obcí souvisí. Vyluštíme si jej pomocí slovní kopané.

▶ ŘEŠENÍ: Životní prostředí. Pozor, program neumožňuje pracovat s háčky a čárkami.

KROK č. 4

Sdělte žákům, že se budeme zabývat životním prostředím a to životním prostředím člověka. Zeptejte se, co si pod tímto pojmem představí. Mezi nejčastější nápady bude patřit vše, co se týká přírody, ostatní složky si děti příliš neuvědomují.

▶ ODPOVĚĎ:

Životní prostředí člověka je souhrn jevů, které ovlivňují kvalitu jeho života. Skládá se ze tří složek – přírodní prostředí, umělé prostředí, mezilidské vztahy.

KROK č. 5

Promítněte 3. snímek z prezentace Životní prostředí v obci. Jsou na něm znázorněny 3 složky životního prostředí člověka – přírodní prostředí, lidmi uměle vytvořené prvky a vztahy, které má člověk k ostatním lidem. Zadejte žákům úkol:

> Přiřazujte a zapisujte na interaktivní tabuli informace ze svých lístečků z vysněné obce k jednotlivým složkám životního prostředí. Svá rozhodnutí zdůvodňujte. Pokud se domníváte, že jedna kartička patří současně ke dvěma složkám, zapište ji na společný vrchol, pokud dokonce ke všem třem, zapište ji dovnitř trojúhelníku.
>
> Vyvolávejte žáky střídavě k interaktivní tabuli, ať sami tyto informace zapisují.

ŘEŠENÍ:

Přírodní prostředí: řeka, les, louka, stromy, ptáci
Umělé prostředí: dům, tělocvična, škola, obchod, silnice
Mezilidské vztahy: rodina, přátelé, soused

Příklady, které se nacházejí na vrcholech nebo uvnitř trojúhelníku:

Stav ovzduší je možno přiřadit k přírodnímu i umělému prostředí (vzduch patří mezi neživé přírodniny, zároveň je ale ovlivňován lidskými aktivitami, např. druhem vytápění v domácnostech).

Dětské hřiště je umělým prvkem, který může být vytvořen v jinak přírodním prostředí a zároveň je to místo, kde dochází k rozvoji vztahů, komunikaci a k dalším interakcím mezi dětmi i mezi doprovázejícími dospělými. Je tedy možno umístit tuto informaci doprostřed trojúhelníku.

2. Vysvětlení pojmu SWOT analýza

ČÍSLO MATERIÁLU:	MT 2 Vysvětlení pojmu SWOT analýza
AUTOR:	Mgr. Jan Vrtiška a Mgr. Kateřina Vrtišková
KLÍČOVÁ AKTIVITA:	zjištění významu pojmu SWOT analýza, společný nácvik osobní SWOT analýzy na příkladu z prezentace, samostatný trénink osobní SWOT analýzy na pracovních listech
CÍLE:	žáci zjistí význam pojmu SWOT, vyzkouší si provedení osobní SWOT analýzy
ČASOVÁ DOTACE:	45 minut
POMŮCKY:	mimo balíček: psací potřeby, prezentace SWOT analýza, pracovní list 1 Trénink SWOT analýzy, pracovní list 2 Osobní SWOT analýza v balíčku: PL1 Trénink SWOT analýzy, PL2 Osobní SWOT analýza, SMART 2 SWOT analýza, Příloha č. 1 – Adamovy silné, slabé stránky a příležitosti, ohrožení
KLÍČOVÉ POJMY:	SWOT analýza

KROK č. 1

Shrňte dosavadní činnosti a seznamte žáky s následujícím programem:

V předchozí hodině jsme se zabývali naší vysněnou obcí a seznámili jsme se se třemi základními složkami životního prostředí.

Nyní se zaměříme na obec, v které žijeme. Budeme zkoumat její životní prostředí a zamyslíme se nad tím, co je u nás dobrého a s čím naopak spokojeni nejsme.

K tomu slouží speciální vědecký nástroj, kterému se říká SWOT analýza. S každým nástrojem je ale potřeba umět pracovat. To se musíme nejdříve naučit. Nejdříve tedy zjistíme, co to vlastně SWOT analýza je, poté si vyzkoušíme na sobě, jak se s ní pracuje a nakonec se pustíme do naší obce.

KROK č. 2

Prozraďte žákům, že se jedná o zkratku ze čtyř anglických slov a zeptejte se, zda někdo z nich ví, co zkratka znamená. Je velmi nepravděpodobné, že by žáci význam zkratky i jednotlivých slov znali, proto promítněte 2. snímek prezentace SWOT analýza a zadejte úkol:

Pozorně si přečtěte význam jednotlivých anglických slov, jejichž počáteční písmena tvoří onu zkratku, a přiřaďte k nim české překlady.

▶ ŘEŠENÍ:

S – STRENGHTS	silné stránky
W – WEAKNESSES	slabé stránky
O – OPPORTUNITIES	příležitosti
T – THREATS	ohrožení

KROK č. 3

Řekněte žákům, že se nyní naučíte společně s tímto nástrojem pracovat. Rozdejte Pracovní list 1 – Trénink osobní SWOT analýzy a zadejte žákům úkol:

Před sebou máte dopis. Pečlivě si jej přečtěte, raději dvakrát. Za chvíli s ním budeme pracovat, pomůže nám naučit se zpracovávat SWOT analýzu.

KROK č. 4

Jakmile mají žáci dopis přečtený, promítněte 3. snímek prezentace SWOT analýza a zadejte úkol:

> Nyní se pokusíme odhalit Adamovy silné a slabé stránky. Čtěte jednotlivé cedulky (body přílohy č. 1 a přiřazujte je do správného sloupečku.

▶ ŘEŠENÍ:

silné stránky – zájem o přírodovědu a vlastivědu; zájem o matematiku, zejména logické úlohy; zájem o modelařinu; pravidelné záznamy o navštívených místech – pomoc ve škole při probírání učiva podpora rodičů v jeho zájmech

slabé stránky – problémy s jazyky; astma – nemůže sportovat

Promítněte 4. snímek prezentace SWOT analýza a zadejte další úkol. Stejně jako jsme pracovali s Adamovými silnými a slabými stránkami, zkusíme se teď podívat na to, v čem jsou jeho příležitosti do budoucna, ale co jej může i ohrozit. Čtěte opět jednotlivé cedulky a přiřazujte je do správného sloupečku.

▶ ŘEŠENÍ:

příležitosti – úspěch v modelaření; úspěch v soutěžích o historii; střední škola se zaměřením na historii

ohrožení – dojíždění do školy – málo času pro své zájmy, ztráta kamarádů, kteří mohou jezdit do školy jinam; cizí jazyky – nemá kdo mu pomoci

KROK č. 5

Rozdejte žákům pracovní list 2 Osobní SWOT analýza a zadejte úkol:

> Vyzkoušeli jsme si zpracovat SWOT analýzu na připravených informacích o Adamovi. Nyní zkuste každý stejným způsobem zpracovat svou osobní SWOT analýzu – tedy jak jste na tom vy se školou a s vašimi vyhlídkami do budoucna. Je to důležitý krok, který nám pomůže při práci s životním prostředím naší obce.

3. SWOT analýza naší obce

ČÍSLO MATERIÁLU: MT 3 SWOT analýza naší obce
PL3 SWOT analýza obce
Příloha 2 Lístečky k losování témat
Příloha 3 Pomocné otázky pro SWOT analýzu

AUTOR: Mgr. Jan Vrtiška a Mgr. Kateřina Vrtišková

KLÍČOVÁ AKTIVITA: rozdělení do skupin, seznámení s rolemi jednotlivců ve skupině, losování témat pro SWOT analýzu, soupis a zjišťování informací o obci (mapa, encyklopedie, internet, telefon), tvorba a prezentace SWOT analýzy obce

CÍLE: žáci ve skupinách zjistí informace o vylosovaném tématu týkajícím se své obce (na mapě, v encyklopediích, na internetu), zpracují SWOT analýzu, připraví a představí její prezentaci

ČASOVÁ DOTACE: 75 minut

POMŮCKY: mimo balíček: mapa obce, mapa okolí obce, vlastivědné encyklopedie, počítače s přístupem na internet, telefon
v balíčku: PL3 SWOT analýza obce, příloha 2 Lístečky k losování témat, příloha 3 Pomocné otázky pro SWOT analýzu

KLÍČOVÉ POJMY: zjišťování informací, SWOT analýza obce

POPIS ČINNOSTI:

KROK č. 1

V následujících dvou hodinách se žáci ve skupinách pokusí vytvořit SWOT analýzu životního prostředí své obce. K této práci budou využívat svých dosavadních zkušeností, mapy obce, mapy nejbližšího okolí, encyklopedií a internetu.

Seznamte žáky s rolemi ve skupině. Každá skupina bude mít svého vedoucího (kontroluje, povzbuzuje, usměrňuje, pracuje s ostatními, pomáhá, kde je potřeba, koordinuje celou skupinu) a mluvčího (prezentuje hotovou práci třídě).

Při rozdělování dětí do týmů můžete vycházet ze znalosti třídy a jednotlivých žáků a připravit skupiny předem. Můžete ale rozdělení také nechat na žácích, aby se sami rozmysleli, pro jakou roli v týmu jsou vhodní a podle toho se pak (za asistence učitele) rozdělili do skupin. Každý tým bude mít 3 – 6 členů.

Každá skupina si vylosuje lísteček s oblastmi životního prostředí, které bude SWOT analýzou zpracovávat (Příloha 1 – Lístečky k losování témat).

OBLASTI ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ OBCE:

- OBYVATELSTVO A VÝROBKY ŠETRNÉ K ŽIVOTNÍMU PROSTŘEDÍ
- VODA
- ODPADY
- OVZDUŠÍ, ENERGIE A VEŘEJNÁ ZELEŇ V OBCI
- DOPRAVA
- VOLNÝ ČAS, PŘÍRODA V OKOLÍ OBCE

+ DOPLŇUJÍCÍ AKTIVITA:

Připravte předem seznam a telefonních čísel (obecní úřad . .), se kterým by mohli žáci pracovat. Žáci mohou zkusit zavolat na daný úřad a zjistit tam požadované informace.

Předem se také domluvte s pracovníky obecního úřadu, aby byli připraveni na případné telefonáty.

DOPLŇUJÍCÍ INFORMACE:

OBYVATELSTVO A VÝROBKY ŠETRNÉ K ŽIVOTNÍMU PROSTŘEDÍ

V naší zemi je venkov považován za vše mimo město. Velikost obcí je však velice rozdílná. Statut města může dnes dostat obec s počtem obyvatel nad 3000, historicky jej však mohla mít i obec s 1000 obyvatel, té už tento statut zůstal. Průměrná velikost obce je dnes přibližně 1600 obyvatel. Největší obce (pomineme-li Prahu) najdeme v průmyslových oblastech SZ Čech a severní Moravy. Naopak populačně nejmenší obce jsou v jižních Čechách a na Vysočině.

Ekofarma: farma, hospodařící způsobem blízkým přírodě, který okolní prostředí neúměrně nezatěžuje (např. používá přírodní hnojiva místo chemických). Produkuje bioprodukty.

Ekologicky šetrný výrobek – je logo, kterým jsou v ČR označovány výrobky a služby, které jsou v průběhu celého životního cyklu prokazatelně šetrnější nejen k životnímu prostředí, ale i ke zdraví spotřebitele. Jejich kvalita přitom zůstává na velmi vysoké úrovni.

Více informací o ekologicky šetrném výrobku můžete najít v balíčku Na nákupech nejsme sami.

Většina ovoce a zeleniny, kterou si můžeme koupit v obchodech, musí vydržet dlouhou cestu a uskladnění. Je proto třeba ji chemicky ošetřit, aby vydržela. Jelikož dnes již mnoho lidí nepěstuje vlastní zeleninu jako dříve, vznikla myšlenka farmářských košů (bedýnek) a farmářských trhů. Lidé si mohou koupit čerstvé zboží od okolních farmářů buď na konaných trzích nebo si je objednat v podobě bedýnek (košů), které se pravidelně rozváží po okolních obcích.

VODA

Voda patří mezi základní potřeby člověka. Bez ní nemůžeme být a bereme ji jako samozřejmost. Získáme ji prostým otočením kohoutku z vodovodu nebo ze studny, či si ji přineseme balenou z obchodu.Můžeme ji mít, kdy chceme, kolik chceme. Přesto existují místa na zemi, kde je vody nedostatek a jejich počet roste. Proto musíme vodou šetřit.

Voda, která z domácnosti odtéká, je znečištěná (lidské výkaly, mýdla, saponáty, prací prášky). Je odváděna buď do:

- *žumpy (septiku) – nádoba v zemi, kterou musí čas od času vyprázdnit cisterna.*
- *kanalizace – systém potrubí, který ústí v čistírně odpadních vod.*

Čistírna odpadních vod – místo, kde je voda mechanicky zbavována hrubých nečistot (např. štěrk, tuk) a následně pomocí mikroorganismů i biologicky vyčištěna tak, aby mohla být navrácena čistá zpátky do přírody.

Povodně – přirozený proces, při kterém dojde vlivem zvýšeného množství srážek k vylití řeky ze svých břehů. V minulosti lidé tento jev velmi využívali, neboť vylitím ze břehů docházelo k zúrodnění okolních pozemků. Dnes ho vnímáme spíše jako jev, který nás ohrožuje, a snažíme se proti němu bojovat stavbou přehrad a protipovodňových hrází. Nejúčinnějším opatřením je zvýšení zadržovací schopnosti krajiny (např. zachováním mokřadů či vybudováním suchých nádrží – poldrů).

Více informací o vodě můžete najít v balíčku Vzkaz v láhvi.

OVZDUŠÍ, ENERGIE A VEŘEJNÁ ZELEŇ V OBCI

Obce se často potýkají se znečištěným ovzduším. Největší problémy bývají v zimě, kdy se přidá topná sezóna a bývají navíc špatné rozptylové podmínky. Znečištění ovzduší ovlivňuje řada faktorů:

- *poloha obce (v údolí x na kopci, kde fouká vítr)*
- *přítomnost průmyslu či blízkost velkého města*
- *existence frekventované komunikace*
- *hustota dopravy*
- *způsob vytápění budov – jedním z nejvíce zatěžujících je hnědé uhlí*
- *přítomnost zeleně*

Smog (z anglického smoke – kouř a fog – mlha) je znečištění ovzduší vlivem lidské činnosti v kombinaci s mlhou (londýnský), případně slunečním zářením(losangeleský).

Více informací o energii můžete najít v balíčku Nabiti energií.

VOLNÝ ČAS, PŘÍRODA V OKOLÍ OBCE

Abychom mohli smysluplně a příjemně trávit volný čas, je důležité mít v obci místa, kam se můžeme uchýlit, kde se sejít s přáteli, sportovně se vyžít. Důležitá je též nabídka zájmových kroužků. Pro zdraví člověka je důležitý pobyt v přírodě na čerstvém vzduchu.

Památný strom – strom chráněný pro svoje stáří, druh či společenskou hodnotu.

Naučná stezka – značená trasa, na níž se z informačních tabulí dozvíme různé zajímavosti o místech, kudy vede (většina stezek se týká přírody, ale existují např. i historické stezky).

DOPRAVA

Čím větší obec, tím větší potřeba se někam dopravovat. V malé vesnici dojdete všude pěšky nebo dojede na kole. Pro přesun do větších obcí za prací nebo za nákupy je třeba auto nebo hromadná doprava. Větším množstvím lidí i dopravních prostředků ve větších obcích vznikají nové potřeby a problémy: je potřeba určit místa, kde zaparkovat, vyznačit přechody pro chodce a chodníky, aby se zvýšila jejich bezpečnost, roste znečištění ovzduší a hluk. Dalším fenoménem je tzv. příměstská doprava, kdy lidé dojíždějí především za prací do větších center v okolí.

Tranzitní obec – ta, přes kterou vede významná komunikace. Auta obcí většinou projedou, nezastaví, ale zvýší se hlučnost a znečištění ovzduší. Lidé mívají problém přejít silnici. Obce se tomu brání stavbou obchvatů, kdy je provoz sveden mimo obec. Auta, která do obce nechtějí zajet, ji tak minou.

Více informací o dopravě můžete najít v balíčku Doprava doleva.

ODPADY

Člověk během svého života vyprodukuje velké množství odpadu. Ještě relativně nedávno (první zákon o odpadech v České republice je z roku 1991) končila většina odpadu na skládkách nebo ve spalovnách. To znamená velkou zátěž pro životní prostředí, neboť některý odpad je nebezpečný, z jiného je možné vyrobit druhotné produkty. Ve většině obcí proto existují sběrné kontejnery na tříděný odpad a sběrná místa na nebezpečný odpad.

Nebezpečný odpad: baterie, zářivky, zbytky barev, chemikálie. V žádném případě nepatří do směsného odpadu! Většinou je možno je odevzdat na sběrném dvoře.

Sběrný dvůr: místo, kam mohou obyvatelé obce umístit odpad velkých rozměrů nebo nebezpečný odpad.

Černá skládka – místo, kam lidé nezákonně umisťují odpad.

„Pravidlo 3R“ (reduce, reuse, recycle – tj. snížit, využít opakovaně a recyklovat) – Kupujeme jen to, co potřebujeme, funkční věci necháváme dosloužit, abychom nevytvářeli zbytečný odpad. Kupujeme výrobky na více použití, které dlouho vydrží. Nepotřebných a nefunkčních věcí se přednostně zbavujeme tak, aby je mohl využít ještě někdo jiný, a pokud to nelze, tak aby alespoň materiál z nich mohl být znovu zužitkován.

Více informací o odpadech můžete najít v balíčku U nás v Kocourkově.

Zdroje:

http://www.youlexicon.com/language/czech/default.aspx?page=1888
http://www.ekoznacka.cz/
http://denik.obce.cz/clanek.asp?id=6207352
http://www.regionaldevelopment.cz/catalogue2006/archiv/2003-54/frames/54/5402.htm
http://www.ekoporadna.cz/files/publikace/zelene_uradovani_uradovanie.pdf

KROK č. 2

Jakmile jsou jednotlivé skupiny připravené, zadejte žákům úkol:

Diskutujte nad vylosovaným tématem a zapisujte si informace a otázky, které vás k němu napadnou. Zatím ještě netřiďte podle SWOT analýzy. Zvlášť si označte otázky, na které teprve potřebujete získat odpovědi.

KROK č. 3

Rozdejte jednotlivým skupinám pomocné otázky z Přílohy 2 – Pomocné otázky pro SWOT analýzu a vyzvěte žáky, aby na ně zjišťovali odpovědi, které si zapíší. Buďte žákům po ruce s pomocí, případně dovysvětlením neznámých pojmů.

KROK č. 4

Po dokončení sběru informací rozdejte Pracovní listy 3 SWOT analýza obce a požádejte žáky, aby do nich veškeré získané informace (vlastní zkušenosti, zjištěné informace) rozdělili podle pravidel SWOT analýzy.

KROK č. 5

Posaďte třídu do kruhu a dejte prostor jednotlivým skupinám, aby mohly prezentovat výsledky své SWOT analýzy ostatním skupinám. Po každé prezentaci mají ostatní možnost se k hotové práci vyjádřit (mohou navrhnout další body, které skupinu nenapadly, rozporovat zařazení ve SWOT analýze). Společně s žáky diskutuje, abyste došli ke společnému (nebo alespoň většinovému) názoru. Společně se zamýšlejte i nad tím, co mohou pro zlepšení udělat i žáci. Prezentující skupina si dělá poznámky, aby mohla případně změny zapracovat do konečného posteru. Na každou skupinu máme cca 4–5 minut času.

4. Poster „Životní prostředí v obci"

ČÍSLO MATERIÁLU:	MT 4 Poster Životní prostředí v obci
AUTOR:	Mgr. Jan Vrtiška a Mgr. Kateřina Vrtišková
KLÍČOVÁ AKTIVITA:	výroba posteru, prezentace vlastní práce
CÍLE:	žáci ve skupinách zpracují poster ke svému tématu
ČASOVÁ DOTACE:	45 minut
POMŮCKY:	mimo balíček: papíry pro tvorbu posterů formátu alespoň A2, výtvarné potřeby (fixy, barevné papíry, lepidla, lepenky, pastelky)
KLÍČOVÉ POJMY:	poster, prezentace, SWOT analýza

POPIS ČINNOSTI:

KROK č. 1

Rozdejte žákům velké plakáty, připravte dostatečné množství nejrůznějších výtvarných potřeb. Poté zadejte předposlední úkol:

> Zpracujte plakát, ve kterém přehledně (obrázky i popisky) shrnete výsledky své SWOT analýzy. Využijte vyplněné pracovní listy i poznámky ze společné diskuze. Vyznačte, s čím můžete pomoci i vy.

KROK č. 2

Na závěr umožněte skupinám představit výsledky práce ostatním, plakáty vyvěste na nástěnku.